

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для проведення практичних занять
з навчальної дисципліни

**«ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

*(для студентів заочної форми навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр спеціальності 051 – Економіка)*

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018**

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Д. О. Серьогіна. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 17 с.

Укладач канд. екон. наук Д. О. Серьогіна

Рецензент канд. екон. наук, доц. Т. А. Пушкар

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 9 від 14.04.2015.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ	6
1 Загальний опис практичних занять.....	6
2 Розгорнута програма практичних занять.....	7
Практичне заняття № 1.....	7
Практичні завдання.....	7
Контрольні запитання.....	9
Практичне заняття № 2.....	9
Практичні завдання.....	9
Контрольні питання.....	11
Практичне заняття № 3.....	12
Практичні завдання.....	12
Контрольні питання.....	13
Практичне заняття № 4.....	14
Практичні завдання.....	14
Контрольні питання.....	16
Список рекомендованих джерел.....	17

ВСТУП

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» є формування знань і навичок раціональної організації та економічного обґрунтування напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка і організація інноваційної діяльності» є вивчення сутності інновацій та інноваційної діяльності, сучасних концепцій і тенденцій інноваційного розвитку; визначення методичних підходів щодо формування інноваційної політики підприємства та управління інноваційною діяльністю, вироблення і закріплення навичок інноваційної діяльності та оцінювання ефективності інноваційних проєктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- місце та роль інновацій у системі господарювання, сучасні світові тенденції розвитку інновацій;
- сутність сфери інноваційної діяльності, систему класифікації інновацій, поняття та етапи життєвого циклу інновацій;
- сутність попиту на інновації та засоби його відображення, умови, за яких інновація стає товаром;
- сутність та складові елементи інноваційної політики фірми, види інноваційних стратегій та їх співвідношення;
- зміст понять техніка і технологія, техніко-технологічна база підприємства, технічний розвиток; показники технічного рівня підприємства, напрями відтворення техніко-технологічної бази підприємства;
- особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій, ключові аспекти оперативного менеджменту, основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю;
- наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій, ринкові суб'єкти інноваційної діяльності, організаційні форми інтеграції науки та виробництва;
- зміст та завдання оперативно-календарного планування;
- цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності, види фінансування інноваційних процесів, сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу, лізингове фінансування та його особливості, інноваційний проєкт як об'єкт фінансування;
- інструменти державної підтримки інноваційної діяльності;
- стимули і стимулювання інноваційної діяльності, правові аспекти охорони інтелектуальної власності;
- загальну схему моніторингу інновацій;
- основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності, показники економічної ефективності інноваційних проєктів;

вміти:

- проводити оцінку рівня і успішності продуктових і процесних інновацій;
- здійснювати систематичний аналіз діяльності підприємства, його поточного стану та перспективної позиції на ринку;
- аналізувати рівень інноваційного розвитку регіонів;
- формувати інноваційну політику фірми, здійснювати вибір стратегій інноваційного розвитку та програм з їх реалізації;
- визначати напрямки технологічного розвитку підприємства;
- формувати систему управління інноваційними процесами на підприємстві;
- обирати та моделювати організаційні форми інтеграції науки та виробництва;
- здійснювати оцінку ризиків інноваційних проектів;
- обирати оптимальні форми лізингових договорів та платежів за ними;
- проводити стимулювання творчої активності працівників, що займаються інноваційною діяльністю;
- здійснювати комплексну оцінку ефективності інноваційних проектів;
- володіти методикою використання міжнародного патентного класифікатора;

мати компетентності:

- здатність до визначення найвагоміших чинників комерційної успішності продуктових інновацій та її оцінки;
- здатність до оцінювання рівня процесних інновацій за допомогою експертних оцінок;
- здатність до формування інноваційної політики підприємства;
- здатність до вибору стратегій інноваційного розвитку підприємства;
- здатність до аналізу системи управління інноваційними процесами та її оцінки ефективності;
- здатність до визначення основних понять процесу планування і контролю на підприємстві;
- здатність до відбору, оцінки найкращих інноваційних пропозицій, та визначення оптимальних інструментів їх фінансування;
- здатність до визначення ефективних інструментів та засобів державної інноваційної політики, та їх застосування при організації інноваційної діяльності підприємства;
- здатність до організації та проведення моніторингу науково-технічної та інноваційної діяльності;
- здатність до проведення комплексного оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1 Загальний опис практичних занять

На кафедрі використовуються різноманітні форми навчальних занять: лекції, практичні заняття, семінари. Основна мета лекцій – зацікавити студентів, пояснити вузлові і проблемні питання, основні поняття, закономірності, тенденції. Лекції дають основні спрямування у вивченні дисципліни з врахуванням останніх досягнень науки. Вони є установкою для подальшої самостійної роботи студентів з літературою, довідниками. Слухання і конспектування лекцій – це активне і творче усвідомлення навчального матеріалу, яке мобілізує увагу, виробляє навички письмового викладу матеріалу, сприяє його закріпленню. Найважливіші висновки, положення і визначення можна записувати дослівно, але в цілому зміст лекції необхідно викладати своїми словами. Самостійне формулювання сприяє глибшому засвоєнню матеріалу. Записи слід вести в окремому зошиті, кожену лекцію починати з нової сторінки, зазначати номер лекції, тему, план, літературу, залишати поля шириною 1/3 аркуша для уточнення, додаткової інформації. Таблиці, схеми, графіки, формули, які використовує викладач, необхідно перенести в зошит. Кожну нову думку записувати з абзацу.

Готуючись до практичного заняття чи семінару, необхідно прочитати лекцію, відредагувати текст, виписати визначення, формули, вивчити матеріал. Активна робота на лекціях, хороший конспект полегшать розуміння та засвоєння матеріалу. Однією з форм самостійної роботи є підготовка до семінарів і практичних занять, завдання яких полягає в тому, щоб закріпити і поглибити знання, навчити творчо працювати з літературою, виробити вміння аналізувати процеси і події, розвивати здатність до самостійних суджень, висловлювати і відстоювати свої погляди, навчити готувати реферати, повідомлення з окремих питань, виступати з ними на заняттях. Студенти в процесі роботи повинні перевіряти свої знання, з'ясувати, чи вірно вони розуміють матеріал, який вивчають. Значні можливості для самостійного усвідомлення теми, аналізу проблемних ситуацій, формування особистого ставлення до обговорюваного питання дають семінари-диспути. Практичні заняття сприяють рішенню пізнавальних завдань, розглядають результати виконання практичних вправ, пов'язаних зі змістом дисципліни.

Готуватись до практичних занять бажано у наступному порядку.

1. Ознайомитися з темою, планом заняття, рекомендованою літературою, прочитати конспект лекції і усвідомити матеріал даної теми.
2. Вивчити навчальний матеріал, підібрати додаткову літературу.
3. Скласти план виступу або тези з кожного питання заняття, що дуже важливо для систематизації і засвоєння знань, чіткого та послідовного виступу. Рекомендується вести словник специфічних термінів.
4. Систематично здійснювати самоконтроль повноти засвоєння матеріалу, даючи відповідь на запитання, які вміщені в підручниках в кінці кожного розділу, в методичних посібниках та рекомендаціях, а також виконуючи практичні вправи та навички, рекомендовані до засвоєння при вивченні певних

тем. Самоконтроль здійснюється і в бесідах з певних питань з іншими студентами. Якщо виявляються прогалини в знаннях, уміннях, слід ще раз звернутися до навчальної літератури, незрозумілі питання з'ясувати з викладачем.

Виступ на занятті повинен бути розгорнутий, переконливий, доказовий і аргументований, повинен розкривати суть питання, його значимість, супроводжуватись висновками, порівняннями, узагальненнями. Студенти повинні бути готові доповнити виступи товаришів, прорецензувати їх, висловити свою точку зору і обґрунтувати її. По ходу заняття необхідно робити короткі записи щодо уточнення, доповнення запитань. Семінар чи практичне заняття передбачають участь кожного студента в його підготовці і проведенні з оцінкою по всіх темах, що вивчаються.

2 Розгорнута програма практичних занять

Практичне заняття № 1 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему другого змістового модулю «Порядок підготовки інноваційних процесів на підприємств»:

Оновлення техніко-технологічної бази підприємства.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Сутність науково-технічного прогресу та його вплив на техніко-технологічний розвиток підприємства.
2. Види технічного розвитку підприємства.
3. Напрямки підтримки технічного рівня підприємства.
4. Розвиток технології та її вплив на рівень технічного розвитку підприємства.
5. Основні показники оцінювання технічного рівня підприємства.

Практичні завдання

Задача 1

Річна програма випуску – 110 тис. од., наявне обладнання – піч камерна, потужністю – 60 кВт та вартістю – 5600 грн, норма часу на обробку 100 виробів – 6,2 години, розцінка за 1 виріб складає – 0,65 грн.

Визначити ефективність організаційно-технічного заходу по відміні технологічної операції.

Задача 2

На основі наведених у таблиці даних оцінити науково-технічний рівень генератора високої частоти. Порівняти його з існуючими аналогами і зробити висновки про доцільність його освоєння.

Параметри	Напрямки поліпшення	Коефіцієнт вагомості	Значення фактично досягнутих параметрів	Значення параметрів за кращими світовими зразками
1	2	3	4	5
Потужність високої частоти, кВт	+	0,2	60	55
Продуктивність, кв. см/с	+	0,2	1,25	1,25
Коефіцієнт корисної дії, %	+	0,15	67	60
Стабільність частоти, % відхилення	-	0,15	22	28
Надійність, год.	-	0,1	700	650
Потужність, що споживається від електромережі, кВт	+	0,05	105	119
Потреба у воді за хвилину, л	-	0,05	23,4	55
Габаритні розміри, куб. м	-	0,05	2,0 x1,3 x2,2	1,5 x1,3 x1,8

Задача 3

На основі ТЕП, наведених у таблиці, обґрунтувати економічну доцільність капітального ремонту обладнання, який можна здійснити окремо чи суміщати з модернізацією, або зміни цього обладнання на нове.

Показники	Значення
Балансова вартість нового обладнання, грн.	12000
Витрати на майбутній капітальний ремонт обладнання, грн.	3000
Витрати на ремонт з одночасною модернізацією, грн.	4800
Річна продуктивність обладнання у відповідному циклі експлуатації, тис. од.:	
- нової	100
- капітально відремонтованої старої	70
- капітально відремонтованої і модернізованої старої.	95
Тривалість ремонтного циклу обладнання, роки:	
- нової	
- капітально відремонтованої старої	3,5
- капітально відремонтованої і модернізованої старої.	2,8 3,0
Собівартість од. продукції при експлуатації відповідного типу обладнання, грн. за 1000 од.:	
- нової	
- капітально відремонтованої старої	13000
- капітально відремонтованої і модернізованої старої.	13080 13030

Контрольні запитання

1. У чому виражається значення комплексної підготовки для впровадження нового товару?
2. Які етапи комплексної підготовки виробництва?
3. З чого починається підготовка виробництва до випуску нової продукції?
4. В чому особливості етапу проведення НДДКР?
5. В чому особливості життєвого циклу інновації з довготерміновим етапом НДДКР?

6. На якому етапі відбувається комерціалізація нововведення?
7. Чим технічна підготовка відрізняється від технологічної?
8. Що уявляє собою документальна підготовка?

9. Як пов'язані між собою документальна, технічна та виробнича підготовка?

Практичне заняття № 2 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему другого змістового модулю «Порядок підготовки інноваційних процесів на підприємств»:

Планування і управління інноваційними процесами.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Завдання планування та види планів в інноваційній діяльності.
2. Принципи управління інноваційними процесами.
3. Функції управління.
4. Організаційні структури, їх особливості, переваги та недоліки.

Практичні завдання

Задача 1

Підприємство ввело технологічну лінію інноваційного виробу. На обробку деталі витрачалось 18 хв. Після перегляду норм часу на дану деталь, була встановлена норма 15 хв. Обчислити, на скільки відсотків знизилась трудомісткість роботи і зросла продуктивність праці. Тривалість зміни 8 годин.

Задача 2

Обґрунтуйте управлінське рішення щодо вибору нової технології утримання та відгодівлі великої рогатої худоби у реформованому сільськогосподарському підприємстві, розташованому у Поліській зоні. ТОВ «Обрій» має такі вихідні умови (обмеження) для переходу на нову технологію: – відсутність вільних коштів для придбання обладнання, але можливість їх залучення; – наявність великих залізобетонних приміщень для утримання худоби, збудованих ще в 80-ті роки; – працівники характеризуються

достатнім рівнем професійної кваліфікації. Технології характеризуються різним рівнем витрат для запровадження, але прогнозується отримання однакового виробничого ефекту: – технологія безприв'язного утримання худоби на глибокій солом'яній підстилці передбачає необхідність здійснення складної реконструкції всередині приміщень, витрати на перекваліфікацію є незначними; – технологія утримання худоби у легких роз'ємних приміщеннях потребує затрат на їх будівництво; затрати на технічне обладнання є незначними; витрати на перенавчання персоналу є невисокими; – технологія утримання худоби у боксах потребує капітальної реконструкції тваринницьких приміщень, поточні витрати є незначними; перекваліфікація персоналу не передбачається

Задача 3

Прийняти рішення щодо вибору технології виробництва хлібобулочної продукції у новоствореному структурному підрозділі ТОВ «Мрія» – пекарні. Підприємство має вивільнені складські приміщення, які можуть бути пристосовані для розміщення пекарні; характеризується як фінансово стабільне; однак наявний персонал є недостатньо кваліфікований 202 для нової галузі. До розгляду пропонуються такі технології: – двохфазна технологія виробництва хлібопекарних виробів, яка передбачає значні витрати на реконструкцію приміщення; незначних витрат на придбання та монтаж обладнання; перекваліфікація персоналу не передбачається; – виробництво хлібу за «турецькою» технологією, запровадження якої потребує значних коштів для придбання обладнання; реконструкція приміщення є непотрібною; затрати на перенавчання персоналу є незначними; – інтенсивна технологія виробництва хлібобулочних виробів, для запровадження якої реконструкція приміщення є незначною, вартість обладнання та його устаткування є середніми у порівнянні з попередніми технологіями; перекваліфікація персоналу потребує значних коштів.

Задача 4

Визначити вклад у формування корпоративної ефективності функціонування сільськогосподарського акціонерного товариства кожного із його шести структурних підрозділів: 3 виробничих та 3 обслуговуючих, які виконують окремі складові елементи єдиного технологічного процесу. Розрахувати коефіцієнти корпоративної ефективності підрозділів та їх ранг.

Вихідні дані

Номер підрозділу, тис. грн	1	2	3	4	5	6
Витрати підрозділу	912	823	643	720	930	867
Чистий прибуток підрозділу, тис. грн	82	71	59	67	88	78

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність управління інноваціями на підприємстві?
2. Опишіть модель стратегічного планування інноваційної діяльності.
3. Охарактеризуйте основні етапи стратегічного планування інноваційної діяльності.
4. У чому полягають завдання і роль інноваційної стратегії у реалізації загальної стратегії розвитку підприємства?
5. Опишіть види інноваційних стратегій і наведіть приклади їх використання вітчизняними та зарубіжними підприємствами.
6. Вкажіть фактори, від яких залежить вибір підприємством типу інноваційної стратегії і опишіть матрицю вибору інноваційної стратегії.
7. Охарактеризуйте види оперативного планування інноваційної діяльності.
8. Які основні завдання організування виконання інноваційних проектів?
9. Охарактеризуйте сутність мережевих методів управління інноваційними проектами.
10. У чому полягають особливості стимулювання інноваційної діяльності? Які схеми стимулювання можуть бути використані для розробників нових методів виконання роботи? Нових продуктів?
11. Які відмінності механістичних та органічних організаційних структур? Які з них створюють кращі умови для інноваційної діяльності? Обґрунтуйте відповідь.
12. Опишіть організаційні форми реалізації інновацій у межах імітаційної стратегії. Вкажіть, які з них більше властиві вітчизняним підприємствам.
13. Охарактеризуйте організаційні форми реалізації інновацій у межах захисної і традиційної стратегії. Чим відрізняється внутрішнє підприємництво від бутлегерства?
14. Які організаційні форми реалізації інновацій можуть використовуватися у межах наступальної стратегії? Наведіть приклади їх використання вітчизняними підприємствами.
15. Охарактеризуйте переваги і недоліки дивізійних організаційних структур щодо управління інноваційними процесами.
16. У чому сутність програмно - цільових та матричних організаційних структур та умови використання кожної із них?
17. Які переваги мережевих організаційних структур щодо створення та використання інновацій?

Практичне заняття № 3 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему третього змістового модулю «Оцінювання результатів інноваційної діяльності»:

Завдання і джерела фінансування інноваційних процесів.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів.
2. Принципи, за якими будується система фінансування інноваційних процесів.
3. Сутність і види інвестицій.
4. Джерела фінансування інноваційної діяльності.
5. Механізми фінансування інноваційної діяльності.
6. Особливості фінансування інноваційних процесів венчурним капіталом, а також особливості лізингу, франчайзингу і форфейтінгу.

Практичні завдання

Задача 1

Приватний підприємець має на меті реалізацію інноваційного проекту, що передбачає поліпшення роботи цеху переробки відходів виробництва. Фахівцями було розроблено таблицю витрат і доходів, пов'язаних з реалізацією проекту.

Рік	Витрати, млн. грн.	Вигоди, млн. грн.
1	1,09	0
2	4,83	0
3	2,38	0,45
4	2,50	0,98
5	1,99	1,4
6	0,67	1,67
7	0,94	3,34
8	1,30	5,00
9	1,62	6,68
10	1,92	5,38

Визначити доцільність здійснення проекту за критерієм ЧТВ, якщо реальна ставка прибутковості інвестицій – 10%.

Як зміниться рішення, якщо реальна ставка зросте до 15%?

Задача 2

Підприємство має на меті реалізацію інноваційного проекту, що передбачає поліпшення роботи машинобудівного цеху виробництва. Економістами було розроблено таблицю витрат і доходів, пов'язаних з реалізацією проекту.

Рік	Витрати, млн. грн.	Вигоди, млн. грн.
1	1,01	0
2	4,52	0
3	2,85	0,57
4	2,63	0,89
5	2,09	1,62
6	0,84	1,7
7	1,04	3,52
8	1,27	5,14
9	1,84	6,89
10	2,06	5,67

Як зміниться рішення, якщо реальна ставка зросте до 18%?

Задача 3

Фінансовий менеджер пропонує.

Вам інвестувати в підприємство 85 тис. грн., обіцяючи повернути 88 тис. грн через 2 роки. За яких умов запропонований варіант інвестування буде найпривабливішим?

Контрольні запитання

1. Хто може бути суб'єктом фінансування інноваційних процесів?
2. У чому полягають завдання системи фінансування інноваційної діяльності на рівні держави? На рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності?
3. Яким вимогам повинна відповідати фінансова політика підприємства?
4. З урахуванням яких вихідних принципів слід будувати систему фінансування інноваційної діяльності?
5. У чому сутність інноваційної програми та яких вимог слід дотримуватися при її фінансуванні?
6. Охарактеризуйте стадії фінансування та елементи інноваційної програми.
7. Опишіть групи інвестицій для фінансування інноваційних програм.
8. Охарактеризуйте джерела фінансових ресурсів підприємства.
9. У чому сутність мобілізації внутрішніх активів підприємства для фінансування інноваційного проекту?
10. Яким чином здійснюють обґрунтування джерел фінансування та вибір інвестора?
11. Хто такий стратегічний інвестор і чому в ньому зацікавлені вітчизняні підприємства?
12. У чому сутність венчурного капіталу?
13. У чому полягають сутність і переваги лізингу як форми фінансування інновацій? Хто є об'єктами та суб'єктами лізингу?
14. Опишіть відмінності між оперативним і фінансовим лізингом?
15. На яких умовах можна здійснювати фінансовий лізинг?
16. Охарактеризуйте види інноваційних проектів.

17. Опишіть загальну схему процедури обґрунтування і оцінювання здійсності інноваційного проекту.

18. Які основні джерела інвестицій для фінансування інноваційного проекту?

19. Яку роль відіграє ціна різних джерел капіталу для прийняття рішення про фінансування інноваційного проекту?

20. З якою метою складають бізнес-план інноваційного проекту? Які розділи він охоплює?

21. Які критерії можуть бути використані інвестором при прийнятті рішення щодо фінансування інновацій?

Практичне заняття № 4 (дві академічні години)

Теми практичного заняття охоплюють тему третього змістового модулю «Оцінювання результатів інноваційної діяльності»:

Економічне оцінювання ефективності інноваційних проектів.

На занятті розглядаються наступні питання:

1. Поняття про ефективність інновацій
2. Види ефектів від інноваційної діяльності
3. Сутність і значення економічного ефекту від впровадження інновацій
4. Основні показники оцінювання ефективної інноваційної діяльності
5. Дисконтування вартості грошей в часі у процесі визначення економічного ефекту
6. Визначення точки беззбитковості та строку окупності інноваційного проекту
7. Визначення економічного ефекту від впровадження інновацій, спрямованих на зниження собівартості продукції
8. Визначення ефективності продажу та придбання ліцензій.

Практичні завдання

Задача 1

У механічному цеху машинобудівного заводу при переході на новий технологічний процес змінні витрати зменшуються з 0,8 до 0,65 грн/од. Водночас умовно-постійні витрати зростають з 7 до 127 грн/од.

Визначити:

- критичну величину річного випуску деталей;
- технологічну собівартість річного випуску деталей, який досягає критичної величини;
- річний обсяг виробництва деталей за новою технологією, за якою економія витрат від зниження собівартості деталей перевищить зростання умовно - постійних витрат.

Задача 2

Розрахувати економічну ефективність впровадження засобів механізації на операціях, які раніше виконували вручну, за такими даними:

– Погодинна тарифна ставка робітника 1 розряду – 4,43.

– Тарифний коефіцієнт до впровадження засобів механізації – 1,145; після – 1,245; норма часу на виконання операції до впровадження засобів механізації – 110 хв, після – 60 хв; річна виробнича програма – 90 тис. од., вводяться дві машини вартістю 8360 грн кожна; встановлена потужність однієї машини – 0,18 кВт; річні витрати на запчастини на одну машину – 400 грн; норма амортизаційних відрахувань – 15%; відрахування на утримання та експлуатацію обладнання – 20 %; нарахування на з/п – 33,5 %; додаткова з/п основних робітників – 10%.

Задача 3

Внаслідок здійснення організаційно-технічних заходів на підприємстві, на які витрачено 780 тис. грн капіталовкладень, суттєво зріс рівень спеціалізації його підрозділів, що сприяло значному поліпшенню ТЕП. З метою повнішої оцінки ефективності спеціалізації визначити: річний економічний ефект, відсоток підвищення рентабельності виробництва, фондівдачі та продуктивності праці. Дані для розрахунків наведені в таблиці.

Показник	До спеціалізації	Після спеціалізації
Річний обсяг виробництва, од. продукції	3800	6200
Оптова ціна од. продукції, грн.	425	425
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	7187	8987
Собівартість од. продукції, грн.	365	345
Кількість промислово-виробничого персоналу, ос.	2669	2045
Транспортні витрати на перевезення напівфабрикату, грн./од. продукції.	25	32

Задача 4

Створена автоматизована лінія для виготовлення продукції. Визначити економічну доцільність її впровадження замість існуючого технологічного процесу.

Показник	Базовий варіант	Новий варіант
Одноразові витрати на НДКР, тис. грн.	-	12,0
Балансова вартість обладнання, тис. грн.	28,6	54,8
Витрати на виробничу площу, тис. грн.	24,8	21,2
Чисельність працівників, чол.	10	4
Середньорічна заробітна плата одного робітника, грн.	2880	3020
Нарахування на заробітну плату, %	32,5	32,5
Вартість спожитої за рік електроенергії, грн.	736	752
Норма амортизації обладнання, %	15	15
Витрати на ремонт обладнання, % від балансової вартості обладнання	9	9
Річні витрати на амортизацію, ремонт і утримання приміщення, грн.	3650	3120

Контрольні запитання

1. Чим визначається ефективність інновацій?
2. За якими критеріями оцінюють результати інноваційної діяльності?
3. З яких позицій оцінюють значущість інноваційного проекту?
4. Охарактеризуйте види ефекту від реалізації інновацій.
5. За якими показниками здійснюють економічну оцінку інновації?
6. Яким є загальний принцип оцінювання економічної ефективності інноваційної діяльності?
7. Яким чином упровадження новацій може вплинути на величину прибутку підприємства?
8. На чому ґрунтується розрахунок економічної ефективності інноваційного проекту?
9. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником ЧТВ. Яким чином може бути враховано рівень ризику, що супроводжує проект?
10. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником внутрішньої норми рентабельності.
11. Які показники використовують для порівняння комерційної вигідності альтернативних проектів?
12. Як розраховують термін окупності інвестицій, спрямованих на реалізацію інноваційного проекту?
13. З якою метою визначається точка беззбитковості інноваційного проекту?
14. Опишіть методику оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.
15. Як оцінюють ефективність придбання ліцензій? Продажу ліцензій?
16. За якими показниками оцінюють соціальну ефективність інноваційної діяльності?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Морозов Ю. П. Инновационный менеджмент : учебное пособие для ВУЗов / Ю. П. Морозов. – М. : «Юнити-Дано», 2000.
2. Балабанов И. Т. Инновационный менеджмент / И. Т. Балабанов. – СПб. : «Питер», 2000.
3. Инновационный менеджмент : Справочное пособие / Под ред. П. Н. Завлина, А. К. Казанцева, Л. Э. Миндали. – СПб. : Наука, 1997.
4. Инновационный менеджмент / Под ред. С. Д. Ильенковой. – М. : «Банки и биржи», 1999.
5. М. А. Йохна. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посібник / М. А. Йохна, В. В. Стадник. – Київ, 2005 р.
6. Инновационный процесс в странах развитого капитализма (методы, формы, механизм) / Под ред. Н. Е. Рудаковой. – М. : Изд-во МГУ, 1991.
7. Твис Б. Управление научно-техническими нововведениями / Б. Твис. – М.: Экономика, 1989.
8. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / Б. Санто – Пер. с венгер. – М. : Прогресс, 1990.
9. Уотерман Фактор обновления / Уотерман – Пер. с англ. – М. : «Дело», 1995.
10. Статистика науки и инноваций. Краткий терминологический словарь / Под ред. Л. М. Гохберга. – М. : Центр исследований и статистики науки, 1996.
11. Уткин Э. А. Бизнес-реинжиниринг / Э. А. Уткин. – М. : Изд-во «ЭКМОС», 1998.
12. Ойхман Е. Г. Реинжиниринг бизнеса: реинжиниринг организаций и информационные технологи / Е. Г. Ойхман, Э. В. Попов. – М. : Финансы и статистика, 1997.
13. Синтия Д. Управление переменами в организации / Д. Синтия, Скотт, Денис Т. Джэфф. – Челябинск, 1966.
14. Гительман Л. Д. Преобразующий менеджмент / Л. Д. Гительман. – М. : Дело, 1999.
15. Торкатюк В. І. Інноваційна політика науково-технічного розвитку міста / В. І. Торкатюк, А. Л. Шутенко, Г. Г. Соболева. – Харків : ХДАМГ, 2003.

Виробничо-практичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять
з навчальної дисципліни

**«ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

*(для студентів заочної форми навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр спеціальності 051 – Економіка)*

Укладач **СЕРЬОГІНА** Дар'я Олександрівна

Відповідальний за випуск *Т. А. Пушкар*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2017, поз. 513М

Підп. до друку 12.10.2017.	Формат 60x84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 0,7
Тираж 50 пр.	Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017.